

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΘΟΔΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΛΑΝΘΑΝΟΝ ΚΟΣΤΟΣ (STRANDED COST)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οδηγία 96/92/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας¹ θέσπισε τις αρχές βάσει των οποίων θα πραγματοποιηθεί το άνοιγμα στον ανταγωνισμό του ευρωπαϊκού τομέα ηλεκτρικής ενέργειας. Η Επιτροπή αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην εδραίωση της κοινής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία αποτελεί ουσιαστικό βήμα προς την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας.

Η προοδευτική μετάβαση από μια κατάσταση ιδιαίτερα περιορισμένου ανταγωνισμού σε συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο πρέπει να γίνει με όρους που να είναι αποδεκτοί από οικονομική άποψη, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της βιομηχανίας ηλεκτρικής ενέργειας. Το κείμενο της οδηγίας αντικατοπτρίζει ήδη σε μεγάλο βαθμό την απαίτηση αυτή.

Για την αντιμετώπιση ορισμένων πολύ ειδικών καταστάσεων, το άρθρο 24 της οδηγίας επιτρέπει στα κράτη μέλη να καθυστερήσουν προσωρινά την εφαρμογή ορισμένων διατάξεών της. Μερικά κράτη μέλη επιθυμούν επίσης να θέσουν σε εφαρμογή μηχανισμούς κρατικών ενισχύσεων που θα επιτρέψουν στις εθνικές επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας να προσαρμοστούν υπό ευνοϊκές συνθήκες στο άνοιγμα στον ανταγωνισμό: αυτοί οι μηχανισμοί ενισχύσεων δεν εμπίπτουν στο πεδίο των παρεκκλίσεων που προβλέπονται από το άρθρο 24.

Η παρούσα ανακοίνωση αποσκοπεί στο να διευκρινίσει τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή προτίθεται να εφαρμόσει, στο πλαίσιο της οδηγίας 96/92/EK, τους σχετικούς με αυτές τις κρατικές ενισχύσεις κανόνες της συνθήκης.

Η παρούσα ανακοίνωση δεν επηρεάζει τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις οι οποίοι απορρέουν από τη Συνθήκη ΕΚΑΧ, τη Συνθήκη Ευρατόμ και τα διάφορα πλαίσια, κατευθυντήριες γραμμές ή ανακοινώσεις της Επιτροπής. Η Επιτροπή θα συνεχίσει ιδίως να εγκρίνει περιφερειακές ενισχύσεις και ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος βάσει των ισχυουσών κατευθυντήριων γραμμών και πλαισίων. Ομοίως, οι ενισχύσεις που δεν μπορούν να εγκριθούν δυνάμει του άρθρου 87 της Συνθήκης ΕΚ θα μπορούν, κατά περίπτωση, να εξετάζονται υπό το πρίσμα του άρθρου 86 παράγραφος 2.

2. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Τα κράτη μέλη, εκτός από το Βέλγιο, την Ελλάδα και την Ιρλανδία, όφειλαν να μεταφέρουν την οδηγία 96/92/EK στο εσωτερικό τους δίκαιο έως τις 19 Φεβρουαρίου 1999 το αργότερο. Το Βέλγιο και η Ιρλανδία όφειλαν να το πράξουν το αργότερο έως τις 19 Φεβρουαρίου 2000 και η Ελλάδα το αργότερο έως τις 19 Φεβρουαρίου 2001.

¹ ΕΕ L 27, 30.1.1997, σ. 20.

Ωστόσο, το άρθρο 24 της οδηγίας προβλέπει ότι η Επιτροπή μπορεί να εγκρίνει μεταβατικά μέτρα που συνιστούν προσωρινή παρέκκλιση από την εφαρμογή της οδηγίας:

"1. Τα κράτη μέλη στα οποία οι υποχρεώσεις που αναλήφθηκαν ή οι εγγυήσεις λειτουργίας που χορηγήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας είναι δυνατόν να μην μπορούν να τηρηθούν λόγω των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, μπορούν να ζητήσουν να τύχουν μεταβατικού καθεστώτος, το οποίο θα μπορεί να τους παραχωρήσει η Επιτροπή, λαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, υπόψη τις διαστάσεις του σχετικού δικτύου, το επίπεδο διασύνδεσής του και τη διάρθρωση της ηλεκτροβιομηχανίας του. Η Επιτροπή ενημερώνει τα κράτη μέλη για τις εφαρμογές αυτές προτού λάβει απόφαση, λαμβάνοντας υπόψη τις επιταγές της εμπιστευτικότητας. Η απόφαση δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

2. Το μεταβατικό αυτό καθεστώς είναι χρονικά περιορισμένο και συνδέεται με τη λήξη των υποχρεώσεων ή ενισχύσεων που αναφέρθηκαν στην παράγραφο 1. Το μεταβατικό καθεστώς μπορεί να καλύπτει παρεκκλίσεις από τα κεφάλαια IV, VI και VII της παρούσας οδηγίας. Οι αιτήσεις μεταβατικού καθεστώτος πρέπει να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή το αργότερο ένα έτος μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας".

Τα περισσότερα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν τις διατάξεις του άρθρου 24 της οδηγίας και κοινοποίησαν επομένως στην Επιτροπή τα μεταβατικά μέτρα που έλαβαν. Διαπιστώνεται ωστόσο ότι σε πολλά κράτη μέλη, τα μέτρα που κοινοποιήθηκαν δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 24².

Στην παρούσα φάση των συζητήσεων σχετικά με το θέμα αυτό, η Επιτροπή θεωρεί ότι με τις αποφάσεις που λαμβάνει κατ' εφαρμογή του άρθρου 24 της οδηγίας δεν μπορεί να εγκρίνει μεταβατικό καθεστώς παρά μόνο εάν έχει διαπιστώσει προηγουμένως ότι τα μέτρα που κοινοποίησαν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του άρθρου αυτού συμβιβάζονται με τις διατάξεις των κεφαλαίων IV, V, VI και VII της οδηγίας. Το άρθρο 24 επιτρέπει μόνο στην Επιτροπή να εγκρίνει παρεκκλίσεις από τις διατάξεις αυτών των κεφαλαίων της οδηγίας.

Κατά συνέπεια, ένα σύστημα εισφορών που θεσπίζει κράτος μέλος και το οποίο λειτουργεί μέσω ταμείου για την αντιστάθμιση του κόστους αναληφθεισών υποχρεώσεων ή εγγυήσεων που ενδέχεται να μην μπορούν να τηρηθούν λόγω της εφαρμογής της οδηγίας 96/92/EK δεν συνιστά μέτρο δυνάμενο να αποτελέσει αντικείμενο απόφασης της Επιτροπής για την έγκριση μεταβατικού καθεστώτος κατ' εφαρμογή του άρθρου 24 της οδηγίας: πράγματι, το μέτρο αυτό δεν απαιτεί παρέκκλιση από τις διατάξεις των προαναφερθέντων κεφαλαίων της οδηγίας, ενώ μπορεί αντίθετα να συνιστά κρατική ενίσχυση εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης, με την επιφύλαξη των σχετικών διατάξεων των συνθηκών ΕΚΑΧ και Ευρατόμ.

Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να παρουσιάσει τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή προτίθεται να εφαρμόσει τους κανόνες της συνθήκης όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για την αντιστάθμιση του κόστους αναληφθεισών υποχρεώσεων ή εγγυήσεων

² Βλέπε ιδίως τις αποφάσεις της Επιτροπής 1999/791/EK, 1999/792/EK, 1999/795/EK, 1999/796/EK, 1999/797/EK και 1999/798/EK που αφορούν αντίστοιχα το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γαλλία, την Αυστρία, τις Κάτω Χώρες, την Ισπανία, και τη Δανία, (EE L 319, 11.12.1999).

που ενδέχεται να μην μπορούν να τηρηθούν λόγω της εφαρμογής της οδηγίας 96/92/EK. Δεν αφορά τις αντισαθμίσεις που δεν μπορούν να θεωρηθούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1 της Συνθήκης. Ειδικότερα, το παρόν έγγραφο δεν εφαρμόζεται στα μέτρα που δεν μπορούν να θεωρηθούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1 της Συνθήκης σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 13ης Μαρτίου 2001 στην απόφαση *PreussenElektraAG*³.

3. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΠΛΕΞΙΜΟΥ ΛΑΝΘΑΝΟΝΤΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ

Οι εν λόγω υποχρεώσεις ή εγγυήσεις λειτουργίας είναι συνήθως γνωστές ως "λανθάνον κόστος" (*stranded costs*) και στην πράξη μπορούν να έχουν διάφορες μορφές: μακροπρόθεσμες συμβάσεις αγοράς, επενδύσεις που πραγματοποιούνται με έμμεση ή άμεση εγγύηση απορρόφησης της παραγωγής, επενδύσεις εκτός συνήθους δραστηριότητας, κλπ.. Για να αναγνωριστούν ως λανθάνον κόστος από την Επιτροπή, αυτές οι υποχρεώσεις ή εγγυήσεις πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια:

- 3.1. *Οι "υποχρεώσεις και εγγυήσεις λειτουργίας" που μπορούν να αποτελέσουν πηγή λανθάνοντος κόστους πρέπει να είναι προγενέστερες της 19ης Φεβρουαρίου 1997, ημερομηνία έναρξης ισχύος της οδηγίας 96/92/EK.*
- 3.2. *Η πραγματικότητα και η ισχύς των υποχρεώσεων και εγγυήσεων θα εξακριβώνονται λαμβάνοντας υπόψη τις νόμιμες και συμβατικές διατάξεις από τις οποίες απορρέουν, καθώς και το κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονταν κατά το χρόνο της ανάληψής τους.*
- 3.3. *Οι υποχρεώσεις ή εγγυήσεις λειτουργίας πρέπει να είναι τέτοιες ώστε να ενδέχεται να μην μπορούν να τηρηθούν λόγω των διατάξεων της οδηγίας 96/29/EK. Κατά συνέπεια, για να αποτελεί λανθάνον κόστος, μια υποχρέωση ή εγγύηση πρέπει να μην είναι πλέον οικονομικά βιώσιμη λόγω των συνεπειών της οδηγίας και να επηρεάζει αισθητά την ανταγωνιστικότητα της ενδιαφερόμενης επιχείρησης. Αυτό πρέπει ιδίως να αναγκάσει την επιχείρηση να προβεί σε κατάλληλες λογιστικές εγγραφές (π.χ. σχηματισμός προβλέψεων) προκειμένου να λάβει υπόψη τις προβλέψιμες επιπτώσεις αυτών των εγγυήσεων ή υποχρεώσεων.*

Όταν ιδίως από τις εν λόγω υποχρεώσεις ή εγγυήσεις προκύπτει ότι, ελλείψει ενισχύσεων ή μεταβατικών μέτρων, μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο η βιωσιμότητα των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων, θεωρείται ότι αυτές οι υποχρεώσεις ή εγγυήσεις πληρούν τις προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου.

Οι επιπτώσεις των εν λόγω υποχρεώσεων ή εγγυήσεων στην ανταγωνιστικότητα ή στη βιωσιμότητα των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων θα αξιολογούνται σε επίπεδο ενοποιημένων επιχειρήσεων. Για να μπορεί να θεωρηθεί ότι οι εν λόγω υποχρεώσεις και εγγυήσεις αποτελούν λανθάνον κόστος, πρέπει να είναι δυνατή η εξακρίβωση σχέσης αιτίας-αιτιατού μεταξύ της θέσης σε ισχύ της οδηγίας 96/92/EK και των δυσχερειών που αντιμετωπίζουν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να εκπληρώσουν ή να εξασφαλίσουν την τήρηση αυτών των υποχρεώσεων ή εγγυήσεων. Για να

³ Δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί.

προσδιορίσει τη σχέση αιτίας-αιτιατού, η Επιτροπή θα λαμβάνει ιδίως υπόψη τις μειώσεις των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας ή τις απώλειες μεριδίων αγοράς των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων. Οι υποχρεώσεις ή εγγυήσεις που δεν θα μπορούσαν να τηρηθούν, ανεξάρτητα από την θέση σε ισχύ της οδηγίας, δεν αποτελούν λανθάνον κόστος.

- 3.4. Οι υποχρεώσεις ή εγγυήσεις πρέπει να είναι ανέκκλητες. Εάν μια επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να υπαναχωρήσει, έναντι τιμήματος, από αυτές τις υποχρεώσεις ή εγγυήσεις ή να τις τροποποιήσει, η δυνατότητα αυτή θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό του επιλέξιμου λανθάνοντος κόστους.
- 3.5. Δεν συνιστούν καταρχήν λανθάνον κόστος οι υποχρεώσεις ή εγγυήσεις που συνδέουν επιχειρήσεις που ανήκουν στον ίδιο όμιλο.
- 3.6. Το λανθάνον κόστος είναι οικονομικό κόστος που πρέπει να αντιστοιχεί σε ποσά που έχουν πραγματικά επενδυθεί, καταβληθεί ή θα καταβληθούν δυνάμει υποχρεώσεων ή εγγυήσεων από τις οποίες απορρέουν: συνεπώς δεν γίνονται καταρχήν δεκτές κατ' αποκοπή εκτιμήσεις, εκτός εάν μπορεί να αποδειχθεί ότι αντιστοιχούν στην οικονομική πραγματικότητα.
- 3.7. Το λανθάνον κόστος υπολογίζεται εκτός εισοδημάτων, κερδών ή υπεραξιών σχετιζομένων με τις υποχρεώσεις ή εγγυήσεις από τις οποίες απορρέει.
- 3.8. Το λανθάνον κόστος υπολογίζεται εκτός ενισχύσεων που έχουν καταβληθεί ή θα καταβληθούν για τα σχετικά στοιχεία ενεργητικού. Ειδικότερα, όταν υποχρέωση ή εγγύηση λειτουργίας αντιστοιχεί σε επένδυση που αποτέλεσε αντικείμενο κρατικής ενίσχυσης, η αξία της ενίσχυσης πρέπει να αφαιρείται από το ποσό του ενδεχόμενου λανθάνοντος κόστους που απορρέει από τη σχετική υποχρέωση ή εγγύηση.
- 3.9. Στο βαθμό που το λανθάνον κόστος απορρέει από υποχρεώσεις ή εγγυήσεις των οποίων η τήρηση καθίσταται δυσχερής λόγω της οδηγίας 96/92/EK, κατά τον υπολογισμό του επιλέξιμου λανθάνοντος κόστους λαμβάνεται υπόψη η πραγματική εξέλιξη των οικονομικών και ανταγωνιστικών συνθηκών στις εθνικές και κοινοτικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας. Ειδικότερα, όταν υποχρεώσεις ή εγγυήσεις ενδέχεται να αποτελέσουν λανθάνον κόστος λόγω της προβλεπόμενης μείωσης των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας, ο υπολογισμός του λανθάνοντος κόστους πρέπει να βασίζεται στην διαπιστωθείσα εξέλιξη των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας.
- 3.10. Οι δαπάνες που έχουν αποσβεστεί πριν τη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών της οδηγίας 96/92/EK δεν μπορούν να αποτελέσουν λανθάνον κόστος. Ωστόσο, οι προβλέψεις ή οι μειώσεις αξίας που καταχωρούνται στον ισολογισμό των ενδιαφερομένων εταιρειών ειδικά για να ληφθούν υπόψη προβλέψιμες επιπτώσεις της οδηγίας μπορούν να αντιστοιχούν σε λανθάνοντα κόστη.
- 3.11. Το επιλέξιμο λανθάνον κόστος δεν θα υπερβαίνει το ελάχιστο αναγκαίο ποσό που επιτρέπει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να συνεχίσουν να εκπληρώνουν ή να εξασφαλίζουν την τήρηση των υποχρεώσεων ή εγγυήσεων

που τίθενται υπό αμφισβήτηση από την οδηγία 96/92/EK⁴. Κατά συνέπεια, το λανθάνον κόστος πρέπει να υπολογίζεται βάσει της πλέον οικονομικής (ελλείψει ενισχύσεων) λύσης από την άποψη των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων. Αυτό μπορεί ιδίως να συνεπάγεται, στις περιπτώσεις στις οποίες δεν αντιβαίνει στις αρχές που διέπουν τις εν λόγω υποχρεώσεις ή εγγυήσεις, την υπαναχώρηση από αναληφθείσες υποχρεώσεις ή εγγυήσεις που δημιουργούν λανθάνοντα κόστη ή και την εκχώρηση του συνόλου ή μέρους των στοιχείων ενεργητικού που αποτελούν πηγή λανθάνοντος κόστους.

3.12. Το κόστος που θα υποστούν ορισμένες επιχειρήσεις μετά την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 26 της οδηγίας 96/92/EK (δηλαδή μετά τις 18 Φεβρουαρίου 2006) δεν μπορεί καταρχήν να αποτελέσει επιλέξιμο λανθάνον κόστος κατά την έννοια της παρούσας μεθόδου⁵. Ωστόσο, εάν αυτό φαίνεται αναγκαίο, η Επιτροπή θα μπορεί, σε εύθετο χρόνο, να λάβει υπόψη αυτές τις υποχρεώσεις ή εγγυήσεις και να τις θεωρήσει, κατά περίπτωση, επιλέξιμο λανθάνον κόστος στο πλαίσιο της επόμενης φάσης του ανοίγματος της κοινοτικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Για τα κράτη μέλη που ανοίγουν την αγορά τους ταχύτερα από ό,τι απαιτεί η οδηγία, η Επιτροπή θα μπορεί να λαμβάνει υπόψη ως επιλέξιμο λανθάνον κόστος βάσει της παρούσας μεθόδου το κόστος που θα υποστούν ορισμένες επιχειρήσεις μετά το χρονικό διάστημα που αναφέρεται στο άρθρο 26 της οδηγίας 96/92/EK, εφόσον το κόστος αυτό απορρέει από υποχρεώσεις ή εγγυήσεις που πληρούν τα κριτήρια των σημείων 3.1 έως 3.12 και αφορά χρονική περίοδο που δεν εκτείνεται πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2010.

4. ΛΑΝΘΑΝΟΝ ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Η γενική αρχή που διατυπώνεται στο άρθρο 87, παράγραφος 1 της Συνθήκης είναι εκείνη της απαγόρευσης των κρατικών ενισχύσεων. Ωστόσο, οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 87 προβλέπουν ορισμένες παρεκκλίσεις από το γενικό αυτό κανόνα. Εξάλλου, δυνάμει του άρθρου 86 παράγραφος 2 της συνθήκης, οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ή έχουν χαρακτήρα δημοσιονομικού μονοπωλίου υπόκεινται στους κανόνες της συνθήκης, και ιδίως στους κανόνες του ανταγωνισμού, εφόσον η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν εμποδίζει, νομικά ή πραγματικά, την εκπλήρωση της ειδικής αποστολής που τους έχει ανατεθεί. Εν πάση περιπτώσει, η ανάπτυξη των εμπορικών ανταλλαγών δεν πρέπει να επηρεάζεται σε βαθμό που αντίκειται στο συμφέρον της Κοινότητας.

⁴ Για τις συμβάσεις μακροπρόθεσμης αγοράς ή πώλησης, το λανθάνον κόστος υπολογίζεται επομένως σε σύγκριση με τους όρους με τους οποίους, σε μια ελεύθερη αγορά, η επιχείρηση θα είχε κανονικά πωλήσει ή αγοράσει το εν λόγω αγαθό, με σταθερούς τους άλλους παράγοντες.

⁵ Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι επενδύσεις που δεν είναι ανακτήσιμες ή οικονομικά βιώσιμες λόγω της απελευθέρωσης της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας μπορούν να αποτελέσουν λανθάνοντα κόστη κατά την έννοια της παρούσας μεθόδου ακόμα και εάν η διάρκεια ζωής τους εκτείνεται καταρχήν πέραν του 2006. Εξάλλου, οι υποχρεώσεις ή εγγυήσεις που πρέπει οπωσδήποτε να συνεχίσουν να τηρούνται μετά τις 18 Φεβρουαρίου 2006 για να αποφευχθούν σοβαροί κίνδυνοι στην προστασία του περιβάλλοντος, στην ασφάλεια των προσώπων, στην κοινωνική προστασία των εργαζομένων και στην ασφάλεια του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας μπορούν, εφόσον αυτό δικαιολογείται δεόντως, να θεωρηθούν επιλέξιμα λανθάνοντα κόστη σύμφωνα με την παρούσα μεθοδολογία.

Οι κρατικές ενισχύσεις που αντιστοιχούν σε επιλέξιμα λανθάνοντα κόστη όπως αυτά ορίζονται στην παρούσα ανακοίνωση αποσκοπούν να διευκολύνουν τη μετάβαση των επιχειρήσεων ηλεκτρισμού σε μια ανταγωνιστική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Η Επιτροπή μπορεί να λάβει ευνοϊκή θέση για τις ενισχύσεις αυτές εάν η στρέβλωση του ανταγωνισμού αντισταθμίζεται από τη συνεισφορά τους στην υλοποίηση ενός κοινοτικού στόχου που οι δυνάμεις της αγοράς δεν θα μπορούσαν από μόνες τους να επιτύχουν. Πράγματι, η στρέβλωση του ανταγωνισμού που προκύπτει από ενισχύσεις που αποσκοπούν να διευκολύνουν τη μετάβαση των επιχειρήσεων ηλεκτρισμού από μια σχετικά κλειστή αγορά σε μια εν μέρει απελευθερωμένη αγορά μπορεί να μην αντιβαίνει στο κοινό συμφέρον εάν η διάρκεια και οι επιπτώσεις της είναι περιορισμένες, δεδομένου ότι η απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας αποβαίνει προς το γενικό συμφέρον της κοινής αγοράς σύμφωνα με το άρθρο 2 και το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο τ) της Συνθήκης και συμβάλλει στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Επιπλέον, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ενισχύσεις που καταβάλλονται για λανθάνοντα κόστη επιτρέπουν στις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας να μειώσουν τους κινδύνους που σχετίζονται με πάγιες υποχρεώσεις ή επενδύσεις τους, παρέχοντας τους έτσι κίνητρα για να διατηρήσουν το επίπεδο των μακροπρόθεσμων επενδύσεών τους. Τέλος, η μη αντιστάθμιση του λανθάνοντος κόστους θα αύξανε τον κίνδυνο μετακύλισης του συνόλου του κόστους των μη βιώσιμων οικονομικά υποχρεώσεων ή εγγυήσεων των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων στους πελάτες που εξαρτώνται από αυτές.

Εξάλλου, οι ενισχύσεις για την αντιστάθμιση στοιχείων λανθάνοντος κόστους στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας δικαιολογούνται σε σχέση με τους άλλους τομείς που απελευθερώθηκαν, εφόσον η απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας δεν συνοδεύτηκε ούτε από ταχεία τεχνολογική πρόοδο ούτε από αύξηση της ζήτησης, ενώ οι απαιτήσεις από πλευράς προστασίας του περιβάλλοντος, ασφάλειας του εφοδιασμού και καλής λειτουργίας της οικονομίας της Κοινότητας καθιστούν αδιανόητη την αναβολή των πρωτοβουλιών υπέρ των επιχειρήσεων του τομέα έως ότου αρχίσουν να αντιμετωπίζουν δυσχέρειες.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ενισχύσεις που αποσκοπούν στο να αντισταθμίσουν στοιχεία λανθάνοντος κόστους μπορούν καταρχήν να υπαχθούν στην παρέκκλιση του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο γ) εάν διευκολύνουν την ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων χωρίς να στρεβλώνουν τους όρους των ανταλλαγών σε βαθμό που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον.

Με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων που απορρέουν από τις συνθήκες ΕΚΑΧ και Ευρατόμ, και των ανακοινώσεων της Επιτροπής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, και ιδίως η το κοινοτικό πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων για την προστασία του περιβάλλοντος η Επιτροπή θα μπορεί καταρχήν να δέχεται ως συμβιβάσιμες με το άρθρο 87, παράγραφος 3, στοιχείο γ) της Συνθήκης τις ενισχύσεις που προορίζονται να αντισταθμίσουν στοιχεία λανθάνοντος κόστους, εφόσον πληρούνται τα ακόλουθα κριτήρια:

4.1. Η ενίσχυση πρέπει να χρησιμοποιείται για την αντιστάθμιση στοιχείων λανθάνοντος κόστους που έχουν σαφώς προσδιοριστεί και καταλογιστεί. Η ενίσχυση δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβεί το ποσό του επιλέξιμου λανθάνοντος κόστους.

- 4.2. Ο μηχανισμός καταβολής της ενίσχυσης πρέπει να επιτρέπει να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική εξέλιξη του ανταγωνισμού. Η εξέλιξη αυτή θα μπορεί να προσδιορίζεται βάσει ποσοτικών κυρίως παραγόντων (τιμές, μερίδια αγοράς, άλλα κατάλληλα μεγέθη που επισημαίνονται από το κράτος μέλος). Εφόσον η εξέλιξη των όρων του ανταγωνισμού επηρεάζει άμεσα το ποσό του επιλέξιμου λανθάνοντος κόστους, το ποσό της καταβληθείσας ενίσχυσης εξαρτάται κατ' ανάγκη από τη διαμόρφωση συνθηκών πραγματικού ανταγωνισμού και ο υπολογισμός των καταβαλλόμενων ενισχύσεων πρέπει να λαμβάνει υπόψη την εξέλιξη κατάλληλων παραγόντων που επιτρέπουν τον προσδιορισμό του επιτευχθέντος βαθμού ανταγωνισμού.
- 4.3. Το κράτος μέλος αναλαμβάνει να υποβάλλει στην Επιτροπή ετήσια έκθεση που αποσκοπεί ιδίως στο να διευκρινίσει την εξέλιξη του ανταγωνισμού στην εθνική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, επισημαίνοντας ιδίως τις παρατηρηθείσες μεταβολές κατάλληλων ποσοτικών παραγόντων. Η ετήσια έκθεση θα αναφέρει λεπτομερώς τον τρόπο υπολογισμού του λανθάνοντος κόστους που λαμβάνεται υπόψη για κάθε έτος και τα ποσά των ενισχύσεων που καταβλήθηκαν.
- 4.4. Ο φθίνων χαρακτήρας των ενισχύσεων που προορίζονται να αντισταθμίσουν λανθάνοντα κόστη αποτελεί για την Επιτροπή θετικό στοιχείο για την αξιολόγησή τους: η προοδευτική μείωση των ενισχύσεων επιτρέπει πράγματι την επιτάχυνση της προετοιμασίας της ενδιαφερόμενης επιχείρησης στην απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας⁶.
- 4.5. Το ανώτατο ποσό των ενισχύσεων που μπορούν να καταβληθούν σε μια επιχείρηση για την αντιστάθμιση λανθάνοντος κόστους πρέπει να αναφέρεται εκ των προτέρων. Το ποσό αυτό πρέπει να λαμβάνει υπόψη κάθε ενδεχόμενη βελτίωση της παραγωγικότητας της επιχείρησης.

Ομοίως, ο λεπτομερής τρόπος υπολογισμού και χρηματοδότησης των ενισχύσεων που προορίζονται να αντισταθμίσουν στοιχεία λανθάνοντος κόστους, καθώς και η ανώτατη διάρκεια καταβολής των ενισχύσεων αυτών πρέπει να καθορίζονται επακριβώς εκ των προτέρων. Στην κοινοποίηση των ενισχύσεων θα διευκρινίζεται ιδίως ο τρόπος με τον οποίο λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό του λανθάνοντος κόστους η εξέλιξη των διαφόρων παραγόντων που αναφέρονται στο σημείο 4.2.

- 4.6. Το κράτος μέλος αναλαμβάνει εκ των προτέρων να μην καταβάλει καμία ενίσχυση διάσωσης και αναδιάρθρωσης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενισχύσεις για την αντιστάθμιση λανθάνοντος κόστους, προκειμένου να αποφευχθεί η σώρευση των ενισχύσεων. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η καταβολή αντισταθμίσεων για στοιχεία λανθάνοντος που σχετίζονται με επενδύσεις σε στοιχεία ενεργητικού χωρίς καμία προοπτική μακροχρόνιας βιωσιμότητας δεν διευκολύνει τη μετάβαση του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας σε μια απελευθερωμένη αγορά και συνεπώς δεν μπορεί να υπαχθεί στο πεδίο της παρέκκλισης του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο γ) της Συνθήκης.

⁶ Αντίθετα, η καταβολή των ενισχύσεων δεν πρέπει κατ' ανάγκη να μειώνεται προοδευτικά: οι ενισχύσεις θα θεωρούνται φθίνουσες εάν η αναλογία των ενισχύσεων που χορηγούνται κάθε χρόνο σε σχέση με το ποσό του προς αντιστάθμιση λανθάνοντος κόστους μειώνεται με την πάροδο του χρόνου.

Η Επιτροπή εκφράζει αντίθετα έντονες επιφυλάξεις όσον αφορά τις ενισχύσεις για την αντιστάθμιση λανθάνοντος κόστους που δεν πληρούν τα ανωτέρω κριτήρια ή ενδέχεται να δημιουργήσουν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού σε βαθμό που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον για τους ακόλουθους λόγους:

- 4.7. *Η ενίσχυση δεν συνδέεται με επιλέξιμο λανθάνον κόστος σύμφωνα με τον ορισμό που δίνεται ανωτέρω, ή δεν συνδέεται με σαφώς προσδιορισμένο και καταλογισμένο στοιχείο λανθάνοντος κόστους, ή υπερβαίνει το ποσό του επιλέξιμου λανθάνοντος κόστους.*
- 4.8. *Η ενίσχυση αποσκοπεί να διατηρήσει το σύνολο ή μέρος των προ της έναρξης ισχύος της οδηγίας 96/92/EK εσόδων, χωρίς να λαμβάνει υπόψη μόνο το επιλέξιμο λανθάνον κόστος που θα μπορούσε να προκύψει από την καθιέρωση του ανταγωνισμού.*
- 4.9. *Το ποσό της ενίσχυσης δεν μπορεί να προσαρμοστεί κατά τρόπο ώστε να λαμβάνει επακριβώς υπόψη τις διαφορές μεταξύ των υποθέσεων σχετικά με την οικονομική κατάσταση και την αγορά που είχαν ληφθεί αρχικά υπόψη για την εκτίμηση του λανθάνοντος κόστους, αφενός και της πραγματικής τους εξέλιξης αφετέρου.*

5. ΤΡΟΠΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΝΑ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΟΥΝ ΛΑΝΘΑΝΟΝΤΑ ΚΟΣΤΗ

Τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέγουν ελεύθερα τους πλέον κατάλληλους τρόπους χρηματοδότησης των ενισχύσεων που προορίζονται να αντισταθμίσουν λανθάνοντα κόστη. Ωστόσο, προτού εγκρίνει τις ενισχύσεις, η Επιτροπή θα εξετάζει εάν ο μηχανισμός χρηματοδότησής τους έχει αποτελέσματα αντίθετα προς τους στόχους της οδηγίας 96/92/EK ή προς το συμφέρον της Κοινότητας. Το συμφέρον της Κοινότητας περιλαμβάνει ιδίως την προστασία των καταναλωτών, την ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών και των υπηρεσιών και τον ανταγωνισμό.

Κατά συνέπεια, οι μηχανισμοί χρηματοδότησης δεν πρέπει να αποθαρρύνουν την είσοδο σε ορισμένες εθνικές ή περιφερειακές αγορές επιχειρήσεων που δεν είναι παρούσες στις αγορές αυτές ή άλλων νέων φορέων. Ειδικότερα, οι ενισχύσεις που προορίζονται να αντισταθμίσουν λανθάνον κόστος δεν μπορούν να χρηματοδοτούνται με εισφορές στην υπό διαμετακόμιση μεταξύ κρατών μελών ηλεκτρική ενέργεια ή με εισφορές συνδεδεμένες με την απόσταση μεταξύ παραγωγού και καταναλωτή⁷.

Η Επιτροπή θα μεριμνά επίσης ώστε οι μηχανισμοί χρηματοδότησης των ενισχύσεων που προορίζονται να αντισταθμίσουν λανθάνον κόστος να οδηγούν στη δίκαιη μεταχείριση των επιλέξιμων και των μη επιλέξιμων καταναλωτών. Για το σκοπό αυτό, η ετήσια έκθεση που αναφέρεται στο σημείο 4.3 ανωτέρω θα διευκρινίζει την μεταξύ επιλέξιμων και μη επιλέξιμων καταναλωτών κατανομή των πηγών χρηματοδότησης που προορίζονται να αντισταθμίσουν λανθάνοντα κόστη. Όταν μη επιλέξιμοι καταναλωτές συμμετέχουν στη χρηματοδότηση λανθάνοντος

⁷ Με την επιφύλαξη της ευχέρειας που έχουν οι αρμόδιες εθνικές αρχές να καθορίζουν, σύμφωνα με τις διατάξεις της συνθήκης ΕΚ, τιμολόγια πρόσβασης στο δίκτυο που μπορούν να ενσωματώνουν στοιχεία συνδεδεμένα με την απόσταση.

κόστους άμεσα μέσω τιμολογίων αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, αυτό θα πρέπει να αναφέρεται ρητά. Η συμμετοχή καθεμιάς από τις δύο κατηγορίες καταναλωτών (επιλέξιμοι ή μη επιλέξιμοι) δεν πρέπει να υπερβαίνει την αναλογία του προς αντιστάθμιση λανθάνοντος κόστους που αντιστοιχεί στο μερίδιο αγοράς αυτών των καταναλωτών.

Όταν ιδιωτικές επιχειρήσεις αντλούν κεφάλαια προκειμένου να χρηματοδοτήσουν μηχανισμούς ενισχύσεων για την αντιστάθμιση στοιχείων λανθάνοντος κόστους, η διαχείριση των κεφαλαίων θα πρέπει να διαχωρίζεται σαφώς από τη διαχείριση των κανονικών πόρων αυτών των επιχειρήσεων. Οι τοποθετήσεις των εν λόγω κεφαλαίων δεν πρέπει να ευνοούν τις επιχειρήσεις που τα διαχειρίζονται.

6. ΑΛΛΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κατά την εξέταση των κρατικών ενισχύσεων που προορίζονται να αντισταθμίσουν στοιχεία λανθάνοντος κόστους, η Επιτροπή λαμβάνει ιδίως υπόψη το μέγεθος και το επίπεδο διασύνδεσης του σχετικού δικτύου, καθώς και τη διάρθρωση της ηλεκτροβιομηχανίας. Μια ενίσχυση σε μικρό δίκτυο με περιορισμένη διασύνδεση με την υπόλοιπη Κοινότητα θα δημιουργήσει κατά πάσα πιθανότητα λιγότερο σημαντικές στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό.

Η παρούσα μέθοδος για το λανθάνον κόστος δεν προδικάζει την εφαρμογή, στις περιοχές που καλύπτονται από το άρθρο 87, παράγραφος 3, στοιχείο α), των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα εθνικές⁹. Σύμφωνα με το άρθρο 86, παράγραφος 2, της Συνθήκης, όταν η εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις που σχετίζονται με λανθάνον κόστος εμποδίζει, νομικά ή πραγματικά, την εκπλήρωση των ειδικών αποστολών που έχουν ανατεθεί στις επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ή έχουν χαρακτήρα δημοσιονομικού μονοπωλίου, οι παρεκκλίσεις από τους κανόνες αυτούς θα είναι δυνατές, εφόσον η ανάπτυξη των ανταλλαγών δεν επηρεάζεται σε βαθμό που αντίκειται στο συμφέρον της Κοινότητας

Οι κανόνες που προκύπτουν από την παρούσα μέθοδο για τις κρατικές ενισχύσεις που προορίζονται να αντισταθμίσουν στοιχεία λανθάνοντος κόστους που απορρέουν από την οδηγία 96/92/ΕΚ εφαρμόζονται ανεξαρτήτως του καθεστώτος ιδιωτικής ή κρατικής ιδιοκτησίας των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων.

⁹ ΕΕ C 74, 10.3.1998, σ. 9.